

Hyperdulie of de heyligen eer-dienst tot Maria de Moeder Godts

Peter Lathouwers

In het Handelse parochie-archief bevinden zich twee boekjes met de bovenstaande welluidende titel. Ze werden gedrukt bij Joannes van Soest te Antwerpen. De imprimatuur - dat wil zeggen de bisschoppelijke toestemming tot uitgave - dateert van 1699, terwijl ze respectievelijk als eerste en tweede druk verschenen op 25 maart en 25 juli van het jaar 1700.

De schrijver ervan was Johannes Nicolaus Verbeeck, pastoor van Aarle-Rixtel van 1687 tot 23 december 1700. Vermoedelijk was hij geboortig van Diest, waar zijn vader, Judocus, schepen was. Hij studeerde te Leuven en later werd hij ook kanunnik van de kerk van St. Jan Baptist te Diest.

Beide boekjes bevatten 318 pagina's en meten dichtgeslagen 17 bij 9,5 cm. Behalve de imprimatuur is in beide drukken ook de tekst nagenoeg hetzelfde behalve de hierna te noemen verschillen.

Waarschijnlijk was de eerste druk een soort proefexemplaar en de tweede de definitieve. Het werk is verdeeld in twee delen nl. een algemene uiteenzetting omtrent de Mariaverering en een "Historie van onse Lieve Vrouw van Haendel".

Ook dit laatste deel is vrij algemeen van aard, slechts 17 van het 85 pagina's tellende tweede deel vermelden wat bijzonders over Handel.

De eerste druk van dit boek (25 maart 1700) begint met het tweede deel, een fout die in de tweede uitgave (25 juli 1700) werd hersteld. Tevens werd bij de tweede uitgave het titelblad van dit tweede deel veranderd. Dit deel heet dan niet meer "tweede deel" maar zonder meer "Historie van Onse

HYPERDULIE
Of
HEYLIGEN EER-DIENST
Tot
MARIA
DE MOEDER GODTS.

*Waer in betoont word de vermeerderinge van
Godts Naeme, in het aenroepen van de H. Ma-
ria, door het eeren haerder Beelden, bouwen
der Kercken, oprichten der Altaeren, Benefi-
cien, Missen &c. Onder den tijtel van haere
Naem, Alles niet hinderlijk een Godes eere.*

Beschreven en in druck gegeven, door N. VERBESSE.



t'ANTWERPEN.
By JOANNES van SOEST.

Titelpagina van "de hyperdulie"

Lieve Vrouw van Haendel". De tweede druk werd eveneens voorzien van een lijst van drukfouten.

Het boek werd door Verbeeck opgedragen aan Bertram Wessel, Baron van Loë tot Wissen. Verbeeck kenmerkt zich als een breedsprakerig schrijver wat o.a. tot uiting komt in de pagina's lange opdracht in de eerste druk, aan deze Gemertse commandeur, waarin hij achtereenvolgens de ouders en elf broers en zusters van Van Loë noemt en prijst. In de tweede druk is deze passage geschrapt en de opdracht tot 10 pagina's ingekort. Waarschijnlijk is dit gebeurd op verzoek van Van Loë zelf. De familie wordt dan slechts resumerend genoemd met de mededeling dat Van Loë's familie "in verschillende levensstaten haar edele vertegenwoordigers had". Aan de ingekorte opdracht voegt Verbeeck nog toe dat Van Loë niet houdt van lof (...). In de opdracht van de tweede druk vermeldt Verbeeck verder dat Van Loë zich onderscheiden heeft door o.a. de oprichting van het H. Kruis-altaar in de Gemertse parochiekerk.

Bertram Wessel was een vroom mariavereerder die als "eenen besonderen Lief-hebber...van de selve Moeder Gods..." op bedevaart naar "het wijt vermaerdte Mirakeleus Beeldt van Onse Lieve Vrouw" in het nabijgelegen Handel ging. Bij een tweede bezoek zou hij er op wonderbaarlijke wijze genezen zijn van een pijnlijke jicht. Als dank financierde hij de bouw van een nieuw koor.

Bronnen:

J.N. Verbeeck, "Hyperdulie of", Gemert 1700

P.Ed. Loffeld, Vergelijkende beschrijving der twee exemplaren van Hyperdulie (...)